

Rammeaftale

December 2014

Dansk Sprognævn 2015-2018

Rammeaftalen mellem Kulturministeriet (departementet) på den ene side og Dansk Sprognævn på den anden side fastlægger mål for Dansk Sprognævns virksomhed i aftaleperioden og de vilkår, der gives herfor.

Aftalen indarbejdes på finansloven således:

- aftalte økonomiske rammer indarbejdes i form af bevillinger
- aftalt mission og vision indarbejdes i anmærkningerne
- aftalte mål af tværgående karakter indarbejdes i anmærkningerne
- aftalte mål for Dansk Sprognævn indarbejdes i tabel 5 i anmærkningerne.

Målene drøftes mindst én gang årligt i forbindelse med resultatopfølgningen. Såfremt der aftales ændringer af målene, indarbejdes disse ved førstgivne lejlighed på finansloven.

1. Økonomisk ramme

Der er for aftaleperioden aftalt følgende økonomiske rammer for Dansk Sprognævn:

Økonomiske rammer og forbrug		Tabel 1			
Hovedkonto 21.32.07. Mio. kr., 2015-prisniveau	<i>Regnskab</i> 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018
Bevilling (Nettoudgiftsbevilling) + særlige rammeaftalemidler (finanslov og tips)	0,0 0,0	11,4 0,6	11,3 0,5	11,3 0,5	11,3 0,4
Kontraktens økonomiske ramme	0,0	12,0	11,8	11,8	11,7
Låneramme, løbende priser		12,6	12,6	12,6	12,6

Aftalens bevillingsmæssige grundlag er nærmere beskrevet i bilag 1.

2. Mission og vision

Mission:

Dansk Sprognævn har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog, at fastlægge den danske retskrivning.

Vision:

Dansk Sprognævn er en udadvendt forsknings- og informationsinstitution som styrker sprog og kommunikation i det danske samfund og hjælper alle til at udtrykke sig på et klart og formålstjenligt sprog. I alle sine aktiviteter holder nævnet en passende balance mellem sprogets funktioner som bærer af tradition og som spejl af samtidens kultur og samfundsforhold.

Dansk Sprognævn er en del af Kulturministeriet, som består af et departement, 2 styrelser og 23 kulturinstitutioner.

Kulturministeriets mission:

Gennem kunst og kultur skaber vi adgang til dannelse og udvikling for mennesker og samfund.

Kulturministeriets vision:

Kultur der beriger og bevæger.

3. Opgaver og mål

Dansk Sprognævn opgaver er følgende:

1. Forskning
2. Rådgivning og oplysning om dansk
3. Normering af retskrivningen
4. Sekretariatsbetjening af Dansk Tegnsprogråd.

Med udgangspunkt i mission og vision er der aftalt nedenstående mål for Dansk Sprognævnets opgaver. Målene indarbejdes i tabel 5 i anmærkningerne på finansloven.

Opgaver	Mål
Forskning	Sprognævnet <ul style="list-style-type: none"> • leverer fortsat forskning på internationalt niveau inden for nævnets kerneområder: ordforråd, grammatik, retskrivning og skriftsprogets udvikling • skaber nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i uddannelsessektoren • skaber nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i den digitale offentlige kommunikation
Rådgivning og oplysning om dansk	Sprognævnet <ul style="list-style-type: none"> • øger antallet af brugere af nævnets ydelser • udvikler rådgivningstilbud til særlige brugergrupper i uddannelsessektoren og i den offentlige forvaltning
Normering af retskrivningen	Sprognævnet <ul style="list-style-type: none"> • leverer årlige opdateringer af Retskrivningsordbogen • udbygger det empiriske grundlag for at følge udviklingen i skriftsproget • undersøger hvordan retskrivningsnormen forvaltes i sprogteknologiske applikationer som fx stavekontroller og dikteringsværktøjer
Sekretariatsbetjening af Dansk Tegnsprogråd	Sprognævnet <ul style="list-style-type: none"> • skaber hensigtsmæssige rammer for aktiviteterne i tegnsprogrådet • afsøger mulighederne for videndeling og synergi i forbindelse med rådgivning og oplysning om hhv. dansk og dansk tegnsprog

Vision og mål er formuleret på baggrund af Dansk Sprognævns omverdensanalyse og strategi. Strategien er tilgængelig på www.dsn.dk og vedlagt som bilag 2.

Resultatmålene er operationaliseret i operationelle mål med tilhørende nøgletal og indikatorer, jf. bilag 3 og 4, som lægges til grund for Dansk Sprognævns resultatrapportering og vurderingen af målopfyldelsen.

Rapportering af resultater m.v.

Dansk Sprognævn skal sikre åbenhed og gennemsigtighed med hensyn til nævnets resultater og virksomhed. Som led heri rapporterer nævnet om opnåede resultater og opfyldelse af målene efter de til enhver tid gældende regler og retningslinjer herfor. Rapporteringen drøftes med departementet og danner grundlag for departementets resultatopfølgning.

Dansk Sprognævn skal uafhængigt heraf underrette ministeriet, hvis der opstår risiko for, at nævnet ikke vil kunne opfylde sit formål, eller hvis de faglige eller økonomiske resultater i året forventes at skulle vurderes som *ikke tilfredsstillende*, jf. ministeriets politik for resultatstyring (f.eks. hvis resultatmålene i rammeaftalen overvejende vil være ikke opfyldte).

Strategien er ikke en del af aftalen og kan justeres i perioden, men ved ændringer af centrale elementer skal ministeriet orienteres.

4. Aftalens status

Denne rammeaftale er ikke en kontrakt i juridisk forstand. Der ændres ikke ved ministeransvaret og de almindelige instruktionsbeføjelser i forholdet mellem departement og institutionen. Gældende lovgivning og hjemmelskrav, budget- og bevillingsregler, overenskomster mv. skal følges, med mindre der er tilvejebragt hjemmel til fravigelse. Departementet kan tilbagekalde eller ændre aftalen eller dele heraf i kraft af de almindelige instruktionsbeføjelser.

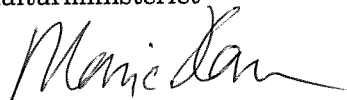
Som udgangspunkt skal mindre ændringer af ansvarsområde eller af aftalte målsætninger håndteres inden for de aftalte bevillingsmæssige rammer. Det samme gælder for mindre bevillingsmæssige ændringer, som i udgangspunktet ikke giver anledning til en ændret opgavesammensætning eller ændringer i de krav, der stilles i forbindelse hermed.

Større ændringer af Dansk Sprognævns opgaver eller af aftalte målsætninger vil altid give anledning til en genforhandling af institutionens økonomiske rammer. Omfattende ændringer i Dansk Sprognævns økonomiske rammer vil kunne give anledning til en genforhandling af målene i aftalen.

Rammeaftalen er ikke til hinder for, at der sker tilførsel eller bortfald af bevillinger i forbindelse med ressortændringer.

Den 17/12 2014

Kulturministeriet

Marie Hansen

Departementschef

Dansk Sprognævn

Sabine Kirchmeier-Andersen

Direktør

Bilag

Bilag 1: Økonomisk grundlag

Bilag 2: Dansk Sprognævns strategi for 2015-2018

Bilag 3: Resultatmål og operationelle mål

Bilag 4: Nøgletal og indikatorer

BILAG 1

Budget - driftsbevilling					Tabel 1
Hovedkonto 21.32.07.	<i>Regnskab</i>	Budget	Budget	Budget	Budget
Mio. kr., 2015-prisniveau	2014	2015	2016	2017	2018
Nettoudgiftsbevilling	0,0	11,4	11,3	11,3	11,3
+ rammeaftalemidler (finanslovsbevillinger)	0,0	0,6	0,5	0,5	0,4
Nettoudgiftsbevilling i alt	0,0	12,0	11,8	11,8	11,7
Driftsindtægter	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Andre indtægter (tilskud m.v.)	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Forbrug af reserveret bevilling, jf. tabel 2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tipsmidler i medfør af rammeaftale	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruttobevilling	0,0	13,0	12,8	12,8	12,7
Overført overskud primo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Til disposition i alt	0,0	13,0	12,8	12,8	12,7
Omkostninger i alt	0,0	13,0	12,8	12,8	12,7
- heraf forbrug af overført overskud	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført overskud ultimo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Budget for anvendelse af reserveret bevilling					Tabel 2
Mio. kr., 2015-prisniveau	<i>Regnskab</i>	Budget	Budget	Budget	Budget
	2014	2015	2016	2017	2018
Reserveret bevilling primo året	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reservationsformål 1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forbrug af reserverede midler i året	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserveret bevilling ultimo året		0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsbudget					Tabel 3
Mio. kr.	Budget	Budget	Budget	Budget	
	2015	2016	2017	2018	
Langfristet gæld primo	11,0	10,5	9,8	9,1	
+ anskaffelser	0,2	0,2	0,2	0,2	
+ tilgang fra bygge- og IT-kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	
- afdrag på langfristet gæld	0,7	0,7	0,7	0,7	
Langfristet gæld ultimo	10,5	10,0	9,3	8,6	
Bygge- og IT-kredit primo	0,0	0,0	0,0	0,0	
+ igangværende projekter	0,0	0,0	0,0	0,0	
- overførte projekter til langfristet gæld	0,0	0,0	0,0	0,0	
Bygge- og IT-kredit ultimo	0,0	0,0	0,0	0,0	
Samlet gæld	10,5	10,0	9,3	8,6	
Låneramme	12,6	12,6	12,6	12,6	
Udnyttelsesgrad i pct.	83,3%	79,4%	73,8%	68,3%	

Opgavefordelt budget					Tabel 4
Omkostninger (brutto)	<i>Regnskab</i>	Budget	Budget	Budget	Budget
Mio. kr., 2015-prisniveau	2014	2015	2016	2017	2018
Generel ledelse og administration samt hjælpefunktioner	0,0	4,4	4,4	4,4	4,4
Forskning	0,0	2,9	2,9	2,9	2,9
Rådgivning og oplysning om dansk	0,0	3,5	3,5	3,5	3,4
Normering af retskrivningen	0,0	1,2	1,0	1,0	1,0
Sekretariatsbetjening af Dansk Tegnsprogråd	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0
I alt	0,0	13,0	12,8	12,8	12,7

Budget for anvendelse af aftalemidler til forbrugsomkostninger**Tabel 5**

Omkostninger (brutto)	Budget	Budget	Budget	Budget
Mio. kr., 2015-prisniveau	2015	2016	2017	2018
Nye forskningsresultater	0,4	0,4	0,5	0,4
Målrettet formidling	0,2	0,1	0,0	0,0
Styrket normering	0,0	0,0	0,0	0,0
Tegnsprog	0,0	0,0	0,0	0,0
	0	0,0	0,0	0,0
I alt	0,6	0,5	0,5	0,4

Personale**Tabel 6**

	2014	2015	2016	2017	2018
Årsværk	0	18	18	18	18
- heraf fagligt personale	0	15	15	15	15
- heraf teknisk/administrativt personale	0	3	3	3	3

Rammeaftale 2015 - 2018

Strategi

1 Nævnets mission

Dansk Sprognævn har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog, at fastlægge den danske retskrivning.

2 Nævnets vision

Dansk Sprognævn er en udadvendt forsknings- og informationsinstitution som styrker sprog og kommunikation i det danske samfund og hjælper alle til at udtrykke sig på et klart og formålstjenligt sprog. I alle sine aktiviteter holder nævnet en passende balance mellem sprogets funktioner som bærer af tradition og som spejl af samtidens kultur og samfundsforhold.

3 Nævnets opgaver

Ifølge sprognævnloven (lov nr. 320, af 17.5.1997, lov nr. 1171 af 10.12.2008 og lov nr. 517 af 26.05.2014) har Dansk Sprognævn til opgave

1. at følge det danske sprogs udvikling
2. at give råd og oplysninger om det danske sprog
3. at fastlægge den danske retskrivning

Derudover har Sprognævnet til opgave at være sekretariat for Dansk Tegnsprogråd

Dansk Sprognævn varetager sine opgaver vedr. det danske sprog ved

1. at indsamle nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser, herunder forkortelser
2. besvare sproglige spørgsmål fra myndigheder og offentligheden om det danske sprogs bygning og brug, herunder give vejledning i stavning og udtale af udenlandske navne
3. udgive skrifter om dansk sprog, navnlig vejledninger i brugen af modersmålet, og samarbejde med terminologiorganer, ordbogsredaktioner og offentlige institutioner, der autoriserer eller registrerer stednavne, personnavne og varenavne.

Nævnet følger ændringer i kommunikationsmønstret i lyset af samfundsudviklingen - med særligt fokus på de områder, hvor retskrivningsloven skal følges: skoler og offentlige institutioner. Der findes ikke andre institutioner i Danmark der har et kontinuerligt fokus på dette område, og som formidler forskningsbaseret viden til alle for at sikre at det danske samfund har hensigtsmæssige retningslinjer for skriftlig kommunikation.

En ensartet retskrivning i det offentlige rum og en forskningsbaseret oplysning om dansk sprogbrug og sprogudvikling bidrager til at styrke sammenhængskraften i samfundet idet den gør det

lettere, ikke mindst for mennesker med skrive- og læsevanskeligheder og mennesker som ikke har dansk som modersmål, at genkende ord og begreber og at udtrykke sig på dansk.

En ensartet retskrivning er ligeledes vigtig i nutidens informationssamfund da den øger mulighederne for at navigere og finde informationer i de stigende mængder af digitale tekstdata der produceres.

Formidling af viden om de sproglige normer der danner sig i de trykte og digitale medier, i det offentlige kommunikation med borgerne, i uddannelsessystemet og i erhvervslivet bidrager endvidere til at styrke den enkeltes og virksomheders og institutioners muligheder for at formidle budskaber hensigtsmæssigt og effektivt.

Sekretariatet for Dansk Tegnsprogråd varetager sine opgaver ved at

1. besvare henvendelser om dansk tegnsprog og vejlede om tegnsprogsbrug,
2. samarbejde med relevante interessegrupper og institutioner inden for tegnsprogsområdet og
3. sekretariatsbetjene Dansk Tegnsprogråd.

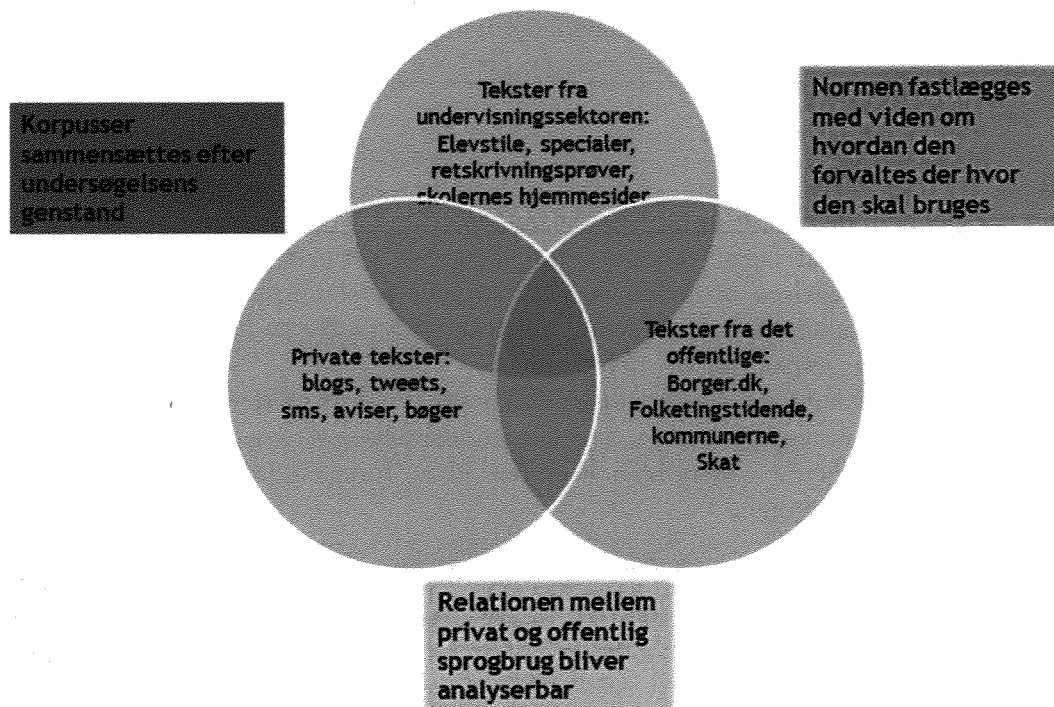
Dansk tegnsprog er et minoritetssprog som kun tales i Danmark. Der lever 4000 døve i Danmark som har dansk tegnsprog som modersmål, og i alt 10.000 personer der i større eller mindre grad har tilknytning til sproget. Dansk tegnsprog er kernen i døves kultur og historie. Det er et sprog med sit eget ordforråd og grammatik på samme måde som fx dansk, engelsk eller tysk. Dansk Tegnsprogråd har til opgave at udarbejde principper og retningslinjer for arbejdet med at følge og dokumentere det danske tegnsprog.

Nævnets vision og mission afspejler at sprog udvikler sig i takt med at samfundet forandres. Det er nævnets opgave at følge og udforske forandringsprocesserne for til enhver tid at kunne yde den bedste rådgivning om en hensigtsmæssig kommunikation. I takt med de seneste års udvikling i de digitale medier er kommunikationssituationen blevet mere kompleks og uoverskuelig. Sprogbrugerne oplever en stor diversitet i den måde information udveksles på, og der opstår ofte diskussion om de normer der gælder for sprogbrugen i forskellige situationer. Den individuelle sprogbrug bliver mere synlig i de sociale medier samtidig med at den officielle kommunikation digitaliseres mere og mere i det offentlige, mens digitale undervisningsmidler vinder frem i uddannelsessektoren.

Nævnet har brug for at opbygge større viden om hvordan denne udvikling påvirker sprogbrugen således at alle kan få hjælp til at udtrykke sig i de sammenhænge de har behov for. For at kunne løse de nye opgaver på den mest effektive måde inden for de givne rammer vil nævnet i de kommende 4 år især fokusere på de områder hvor retskrivningsloven gælder, nemlig den offentlige forvaltning herunder uddannelsesinstitutionerne.

En forudsætning for nævnets forskning er en fortsat udvikling af forskningens empiriske basis i form af en løbende dokumentation af sprogbrugen igennem systematisk indsamling af tekster, nye ord og sprogbrugseksempler. Som følge af den omfattende digitalisering af tekstmateriale der foregår i forbindelse med Kulturministeriets digitaliseringsstrategi, og i takt med at mere og mere materiale bliver elektronisk tilgængeligt på nettet generelt, ser nævnet gode muligheder for at videreudvikle sin infrastruktur til indsamling og analyse af store tekstmængder i samarbejde med bibliotekerne, Det Danske Netarkiv og universiteterne.

Nævnet vil arbejde hen imod en mere strategisk tekstindsamling og analytisk tekstsammensætning der dokumenterer den aktuelle kommunikationssituation således at det empiriske grundlag kan sammensættes efter undersøgelsens genstand, forskellen mellem privat og offentlig sprogbrug bliver analyserbar, og normen kan fastlægges med mere viden om hvor og hvordan den bruges.

Opgaver	Mål
Forskning	Sprognævnet: <ul style="list-style-type: none"> • leverer fortsat forskning på internationalt niveau inden for nævnets kerneområder: ordforråd, grammatik, retskrivning og skriftsprogets udvikling • skaber nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i uddannelsessektoren • skaber nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i den digitale offentlige kommunikation
Rådgivning og oplysning om dansk	Sprognævnet <ul style="list-style-type: none"> • øger antallet af brugere af nævnets ydelser • udvikler rådgivningstilbud til særlige brugergrupper i uddannelsessektoren og i den offentlige forvaltning
Normering af retskrivningen	Sprognævnet

	<ul style="list-style-type: none"> • leverer årlige opdateringer af Retskrivningsordbogen • udbygger det empiriske grundlag for at følge udviklingen i skriftsproget • undersøger hvordan retskrivningsnormen forvaltes i sprogteknologiske applikationer som fx stavekontroller og dikteringsværktøjer
Sekretariatsbetjening af Dansk Tegnsprogråd	Sprognævnet <ul style="list-style-type: none"> • skaber hensigtsmæssige rammer for aktiviteterne i tegnsprogrådet • afsøger mulighederne for videndeling og synergi i forbindelse med rådgivning og oplysning om hhv. dansk og dansk tegnsprog

Forskning

Nævnet har igennem de seneste år udviklet kvaliteten af den forskning der udføres i nævnets regi, gennem forøgelse af antallet af fagfællebedømte publikationer, gennem afholdelse af videnskabelige konferencer og gennem deltagelse i nationale og internationale forskningsprojekter. Nævnet ønsker at fastholde det nuværende kvalitetsniveau for at nævnet fortsat kan være en attraktiv samarbejdspartner for de forskningsmiljøer der beskæftiger sig med dansk.

Samtidig vil nævnet fokusere forsknings- og udviklingsaktiviteter på de områder hvor man kan se tegn på usikkerhed om retskrivningsnormen, specielt i uddannelsessystemet, og på de områder hvor kommunikationen med borgerne i fremtiden kommer til at foregå udelukkende digitalt, først og fremmest i den offentlige forvaltning.

Mål 1: Dansk Sprognævn leverer fortsat forskning på internationalt niveau inden for nævnets kerneområder: ordforråd, grammatik, retskrivning og skriftsprogets udvikling

Nævnet arbejder systematisk på at understøtte og styrke den forskning som er central for nævnets aktiviteter, herunder indsamling af nye ord og dokumentation af dansk sprogbrug, og tager løbende initiativer til forskningsaktiviteter, herunder forskeruddannelse, forskernetværk, forskningsansøgninger, videnskabelige konferencer og videnskabelige udgivelser. Nævnet holder sine samlinger åbne for gæsteforskere og tilbyder attraktive vilkår for ph.d.- og specialestuderende. Formålet er at øge interessen for nævnets kerneområder på danske universiteter og forskningsinstitutioner og dermed yderligere at styrke og synliggøre den forskning der udøves på nævnet. Forskning i sprogets udvikling i de nye kommunikationsmedier fastholdes som et særligt interesseområde. Arbejdet med at styrke det empiriske grundlag for forskningen gennem opbygning af en infrastruktur til indsamling og analyse af store tekstmængder vil få en central plads i nævnets nye forskningsstrategi.

Mål 2: Nævnet skaber nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i uddannelsessektoren

Nævnets undersøgelser af elevernes stavefærdighed har vist at skoleelever har sværere ved at stave korrekt end tidligere, og der rapporteres om en stigende usikkerhed i retstavningen i gymnasieskolen, på læreruddannelserne og på universiteterne. Det kan dels skyldes at hovedvægten for flere generationer af elever og lærere har ligget på kommunikation og ikke på sproglig indsigt, dels at brugen af engelsk fortsat øges mange steder i samfundet især i uddannelsessystemet. Endvidere kan det spille en rolle at de traditionelle mediers betydning som dominerende formidler af information - og dermed også af sprognormer - løbende bliver udfordret af andre elektroniske formidlingsformer, fx de sociale medier.

Det kræver grundige undersøgelser at fastslå hvilke faktorer der skaber usikkerhed, og hvordan samspillet er imellem disse faktorer, om usikkerheden er den samme på alle niveauer i

uddannelsessektoren, eller om den er mere udpræget på bestemte niveauer, samt hvordan nævnet gennem sine rådgivnings- og normeringsaktiviteter kan styrke skrivefærdigheden blandt uddannelsessøgende.

Nævnet vil i aftaleperioden iværksætte et storstilet undersøgelsesprojekt der måler stavefærdigheden fra folkeskole til universitetsniveau, og samarbejde med læreruddannere og uddannelsesforskere om analysen af resultaterne og deres fortolkning med henblik på at kvalificere udviklingen af nye undervisningsmidler og -forløb og udviklingen af nævnets egen rådgivning og normering.

Mål 3: Nævnet skaber nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i den digitale offentlige kommunikation

Nævnet har en lang tradition for tradition i konkrete projekter og på det overordnede plan at fremme hensigtsmæssig og forståelig sprogbrug i offentlige institutioner, og der er i de seneste år skabt en række forskningsresultater der belyser effekten af sprogarbejdet i institutionerne og borgernes oplevelse af offentlige institutioners kommunikation. Senest har nævnet i samarbejde med Rigsrevisionen kunnet afdække at de breve som kommunerne skriver til borgerne, og de skemaer som borgerne skal udfylde, giver anledning til mange misforståelser og dermed kan være medvirkende årsag til længere sagsbehandlingsforløb og fejludbetalinger.

Som følge af beslutningen om at offentlige institutioner fra november 2014 primært skal kommunikere digitalt med borgerne, bør man være opmærksom på om der er en øget risiko for misforståelser og fejlkommunikation, dels fordi der vil være mindre mulighed for personlig kontakt der kan afklare spørgsmål, dels fordi mange ikke er opmærksomme på at kommunikation på nettet sker på andre vilkår end kommunikation via almindelig post. Nævnet vil i samarbejde med fx borger.dk, Kommunernes Landsforening og Rigsrevisionen iværksætte forskningsprojekter der kan belyse udviklingen i og borgernes oplevelse af den skriftlige sprogbrug i den digitale offentlige kommunikation.

Rådgivning og oplysning om dansk sprog

Nævnets rådgivning og oplysning foregår via mange forskellige kanaler, fx publikationer, foredragsvirksomhed, rådgivning pr. telefon og e-mail, oplysninger på sprognævnets hjemmesider, webtjenester, sproget.dk, apper på smartphones, indslag om sprog i aviser, radio og tv mv. Som mange andre institutioner er nævnet udfordret af at antallet af kanaler er øget i de seneste år, og at brugerne forventer at nævnet står til rådighed der hvor de er. Som følge af at informationsudbuddet øges overalt i det offentlige rum, bliver det desuden vanskeligere og mere resursekrævende at nå ud til de relevante brugere.

Det kan konstateres at der er stor efterspørgsel efter hurtig adgang til officielle stavemåder af nye ord og opdateringer af Retskrivningsordbogen. Der er ligeledes stor efterspørgsel efter nem adgang til retskrivningsregler, sproghjælp og andre hjælpefunktioner, især hos undervisere. Omverdensanalysen har vist at selv om både nævnets websider og sproget.dk bruges flittigt med mange millioner opslag om året, så har store dele af befolkningen fortsat ikke et tilstrækkeligt kendskab til nævnets onlineydelser eller bruger dem ikke jævnligt, og selv om der er overordentlig stor tilfredshed blandt de borgere der bruger nævnets svartjeneste, er der færre der søger rådgivning via telefonen.

Nævnet satser derfor på at fastholde en høj kvalitet i sine rådgivningstilbud, at fortsætte med at formidle sin viden via en række forskellige kanaler og at øge antallet af brugere inden for særlige målgrupper. Der udarbejdes en samlende formidlingsstrategi som sikrer at dette kan ske på den mest effektive måde, fx således at det producerede indhold nemt kan tilpasses til de relevante kanaler.

Mål 1: Nævnet øger antallet af brugere af nævnets rådgivningstilbud

Nævnet vil gennemføre en mere præcis analyse af brugernes anvendelse af nævnets tilbud med særlig fokus på brugere i uddannelsessystemet og det offentlige, og synliggøre eksisterende ydelser mere over for disse grupper. Nævnet vil desuden arbejde med formidlingsformen, fx mere visuel formidling via videosekvenser, for at nå ud til yngre målgrupper.

Mål 2: Nævnet udvikler rådgivningstilbud til særlige brugergrupper i uddannelsessektoren og i den offentlige forvaltning.

Parallelt med at forskning i sprogbrugen i uddannelsessektoren og i det offentlige i rammeaftalen gøres til et særligt satsningsområde sættes der fokus på rådgivning og oplysning som kan være relevant for disse to områder.

Der skal opbygges en tæt kontakt til udvalgte brugergrupper for at afdække særlige behov og udvikle og afprøve nye tilbud som fx foredrags- og besøgsaktiviteter og særlige ydelser på nævnets hjemmeside.

Normering af retskrivningen

Nævnet varetager sin normeringsopgave primært gennem udgivelsen af Retskrivningsordbogen, men også nævnets formidling og rådgivning indeholder normerende elementer.

Hidtil har udgivelsen af Retskrivningsordbogen i bogform været den vigtigste udbredelsesform og en væsentlig indtægtskilde for nævnet. I dag sker udbredelsen af normen imidlertid først og fremmest via netordbøgerne, og indtægtsgrundlaget er mere usikkert. Nævnet har haft held med sin strategi om at udbrede den elektroniske Retskrivningsordbogen 2012 til så mange platforme som muligt. I 2013 blev der registreret mere end 64.000 opslag om dagen. Til sammenligning lå antallet af opslag i den elektroniske ordbog i perioden 2008-2011 på ca. 10.000 opslag om dagen.

Det er en stor udfordring at få den løbende opdatering af Retskrivningsordbogen til at fungere tilfredsstillende for både borgere og samarbejdspartnere. Der skal sikres en stabil drift på nævnets hjemmeside, og der skal være faste rutiner for distributionen af de vedtagne løbende opdateringer af ordbogen så de kan indarbejdes gnidningsløst i ordbøger, stavekontroller, apper og anden teknologi.

Med udviklingen i brugen af den elektroniske kommunikation er der også opstået nye muligheder for at følge sprogets udvikling og fastlægge normen. I stedet for store manuelt indsamlede arkiver på papir har man i dag adgang til elektroniske avisarkiver og websteder som indeholder milliarder af ord. Det betyder at retskrivningsnormen vil kunne fastlægges på et nyt og mere pålideligt empirisk grundlag, og det vil ligeledes være muligt at beskrive variationer i sprogbrugernes praksis mere præcist. Dette kræver dog dels grundige undersøgelser af hvilke typer og mængder af tekster normen skal fastlægges ud fra, dels udvikling af metoder til beskrivelser af sprogbrugernes praksis på basis af teksterne.

Mange tekster bliver i dag produceret ved hjælp af sprogteknologi, fx ved brug af stavekontroller eller andre typer af forfatter- eller korrekturlæsningsværktøjer. Også søgemaskiner kan virke adfærdsregulerende når brugeren kan finde informationen ved at bruge én stavemåde, men ikke en anden, og de nye dikteringsværktøjer som bygger på talegenkendelse, kan ligeledes påvirke brugerne ved at foretrække en stavemåde frem for en anden. Det kan således være vanskeligt at fastslå om en given sproglig udvikling skyldes at sprogbrugerne har særlige præferencer, eller at fx stavekontrollen kun godkender en bestemt form eller foreslår en særlig alternativ staveform.

Hertil kommer at sprogbrugerne typisk ikke har tilstrækkelig indsigt i sprogteknologi til at gennemskue den adfærdsregulering systemerne udøver. Hvis ikke de sprogteknologiske produkter forvalter normen i overensstemmelse med nævnets anvisninger, risikerer de at modarbejde nævnets bestræbelser. Derfor er det nødvendigt at kortlægge hvordan sprogteknologiske produkter som fx stavekontroller og maskinoversættelsessystemer forholder sig til den officielle norm, og at undersøge om og i givet fald hvordan brugen af sprogteknologi især i applikationer som bruges i uddannelsessektoren og i det offentlige, påvirker sprogbrugen.

Mål 1: Nævnet leverer årlige opdateringer af Retskrivningsordbogen

Nævnets opdateringsstrategi for Retskrivningsordbogen, som blev vedtaget af repræsentantskabet i 2013, fastlægger at ordbogen skal opdateres med mindst 150 ord om året og beskriver de godkendelsesprocesser der skal følges for at sikre at ordbogen fortsat er konsistent og i overensstemmelse med retskrivningsreglerne. Der udvikles smidige rutiner for planlægning og godkendelse af opdateringer af Retskrivningsordbogen i samarbejde med repræsentantskabet, og det sikres at de løbende opdateringer og oplysninger om ændringer i Retskrivningsordbogen når ud til målgrupperne, samt at feedback håndteres optimalt. Nævnet vil sørge for en stabil drift af ordbogen på nettet og på andre platforme for at håndtere det stigende antal brugere. Der udvikles en mere effektiv håndtering af de løbende indtægter fra RO samt af distribution og salg af ordlister.

Mål 2: Nævnet udbygger det empiriske grundlag for at følge udviklingen i skriftsproget

Retskrivningsredaktionen arbejder sammen med nævnets korpuslingvister på at styrke sprogbrugsprincippet empiriske basis med udgangspunkt i nævnets omfattende tekstsamlinger. Der indsamles og kategoriseres løbende tekster som dokumenterer sprogbrug og retskrivningspraksis, og de analyseres med henblik på hvordan de belyser fortolkningen af den officielle norm.

Mål 3: Nævnet undersøger hvordan retskrivningsnormen forvaltes i sprogteknologiske applikationer som fx stavekontroller og dikteringsværktøjer

Som udgangspunkt for undersøgelserne etablerer nævnet kontakt til de sprogteknologiske miljøer og til brugere af sprogteknologi i form af et sprogteknologisk netværk som omfatter fx producenter af sprogteknologi og brugergrupper især inden for det offentlige med inddragelser af fx KL og Sprognævnets nyoprettede fagråd for fagsprog og sprogteknologi.

Nævnet vil i samarbejde med netværket bidrage til en løbende kortlægning af det sprogteknologiske landskab som er under hastig forandring. Nævnet vil intensivere sin formidling af viden om sprogteknologi på sproget.dk og dsn.dk og iværksætte undersøgelser af især stavekontrollers og dikteringsværktøjers sproghåndtering.

Rådgivning og oplysning om dansk tegnsprog

Tegnsprogrådet er fra 1.1.2015 en ny funktion under Dansk Sprognævn, og der ligger en stor udfordring i at tilrettelægge arbejdsgange og samarbejdsformer således at rådet kommer godt fra start. Nævnet har p.t. ikke de nødvendige kompetencer i tegnsprog, og der skal derfor arbejdes med rekruttering og kompetenceudvikling så nævnet kan servicere og rådgive det nye råd bedst muligt.

Til gengæld har nævnet stor viden om hvordan man følger et sprogs udvikling og formidler viden om sprog, samt om hvordan man driver et nævn og organiserer samarbejdet med mange forskellige interessenter. Disse kompetencer kommer naturligvis det nye råd til gode, og derfor vil der være brug for at arbejde med vidensoverførsel og med at finde relevante samarbejdsområder.

Da Tegnsprogrådet først kommer i funktion fra 1.1.2015, er det vanskeligt allerede nu at fastlægge en detaljeret strategi og resultatmål for det fremtidige arbejde. Der vil derfor inden udgangen af 2015 blive aftalt nye resultatmål og operationelle mål/nøgletal for opgaven.

Mål 1: Nævnet skaber hensigtsmæssige rammer for aktiviteterne i tegnsprogrådets sekretariat

Sekretariatet skal etableres, og der skal opbygges de nødvendige kompetencer og administrative rammer til at løse de opgaver som er knyttet til at følge tegnsprogets udvikling og give råd og vejledning om dansk tegnsprog, herunder formentlig en hjemmeside for tegnsprogrådet og en database for spørgsmål og svar om dansk tegnsprog.

Mål 2: Nævnet afsøger mulighederne for videndeling og synergi i forbindelse med rådgivning og oplysning om dansk og dansk tegnsprog

Nævnet vil sørge for et tæt samarbejde om de funktioner som er fælles for arbejdet med hhv. dansk og tegnsprog således at der sker en god vidensoverførsel, bl.a. ved at skabe et forum for dialog mellem nævnets og rådets medarbejdere om formidling og administration.

Bilag 3 til Rammeaftale Dansk Sprogævn 2015-2018

Operationelle mål

Opgave	Resultatmål	Operationelle mål
Forskning	Forskning på internationalt niveau inden for nævnets kerneområder: ordforråd, grammatik, retskrivning og skriftsprogets udvikling	1.1 Styrkelse af det empiriske grundlag gennem opbygning af store tekstsamlinger. 2015-2018: Forøgelse med mindst 100 mio. ord hvert år.
		1.2 Fastholdelse og styrkelse af samarbejdsrelationerne til universiteter og forskningsinstitutioner: 2016-2018: 1 Seminar/konference om året. Mindst 2 internationale publikationer.
		1.3 Nævnets forskere fastholder forskning i de nye medier som et særligt fokusområde med publikationer på internationalt niveau. 2015-2018: Mindst 2 internationale publikationer om året.
		1.4 Forskerne leverer mindst 50 % fagfællebedømte publikationer hvert år jf. nøgletal.
		1.5 Databasen Nye ord i dansk øges med mindst 200 nye ord om året.
		1.6 Styrkelse af samarbejdet med uddannelsesinstitutionerne. 2015, 2016 og 2018: Seminarer afholdes.
		1.7 Undersøgelse af stavefærdighed og skriftlig sprogbrug i folkeskolen, på gymnasierne, læreruddannelserne og universiteterne. 2015-2016: Indsamling af data, 2016-2017: Dataanalyse, 2015-2018: Løbende publicering af resultater.
Råd og oplysning	Nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i den digitale offentlige kommunikation	1.8 Opbygning af netværk med relevante danske og internationale forskere og offentlige institutioner, herunder en nordisk klarsprogskonference. 2016-2018: 1 seminar/international konference om året.
		1.9 Undersøgelse af sprogbrugen i offentlige institutioner. 2016-2017: 2 projekter gennemføres. 2017 og 2018: 2 Publikationer udgives.
		2.1 Forbedret synlighed af nævnets ydelser. 2015-2018: Antallet af besøgende øget med 20 % årligt jf. nøgletal.
		2.2 Forbedret formidling af forskningsresultater via dsn.dk. 2015-2018: Antallet af besøgende øget med 10 % årligt jf. nøgletal. 2018: Brugerundersøgelse

Dansk Sprogævn. Rammefortale 2015-2018. Nøgletal og målemetoder					2015	2016	2017	2018
Mål	Ref.	Aktiviteter	Målemetode	Nøgletal	Nøgletal	Nøgletal	Nøgletal	Nøgletal
Undersøgelse af stavefærdighed og skriftlig sprogbrug i folkeskolen	1.7		Konstatering					
Undersøgelse af stavefærdighed og skriftlige sprogbrug på læreruddannelsen	1.7	Undersøgelser i folkeskolen, gymnasiet og på universitetet, evt. erhvervsskoler mm. Omfanget (antallet af prøver) afhænger af om det lykkes at få eksterne midler til projektet. Projektet afrapporteres på seminarer og dokumenteres med publikationer og rapporter.	Konstatering, publikationer, rapporter	Publikation				
Undersøgelse af stavefærdighed og skriftlig sprogbrug på gymnasiet	1.7			Mindst 200 staveprøver gennemført	Analyse af staveprøver afsluttet	Publikation	Publikation	
Undersøgelse af stavefærdighed og skriftlig sprogbrug på universitetet	1.7				Mindst 200 staveprøver gennemført	Publikation	Publikation	Publikation
Mål 3: skabe nye forskningsresultater om den skriftlige sprogbrug i den digitale offentlige kommunikation								
Opbygning af netværk med relevante danske og internationale forskere og offentlige institutioner, herunder en nordisk klarsprogskonference.	1.8	Gennemførelse af 2 -3 seminarer og efterfølgende fælles projekter	Konstatering		Seminar afholdes. Publikation	Nordisk klarsprogs-konference. Publikation		Seminar afholdes. Publikation
Analyse af sproget i offentlige institutioner. Projekt 1.	1.9	Analysens omfang og indhold skal defineres nærmere i samarbejde med partnerne i netværket og kan evt. øges hvis der kan indhentes eksterne midler. Projekterne afrapporteres på seminarer og dokumenteres med publikationer og rapporter.	Konstatering, publikationer, rapporter			Publikationer. Projektreport.		
Analyse af sproget i offentlige institutioner. Projekt 2.	1.9							Publikationer. Projektreport

Dansk Sprognaevn. Rammeaftale 2015-2018. Nøgletal og målemetoder						2015	2016	2017	2018
Mål	Ref.	Aktiviteter	Målemetode	Nøgletal	Nøgletal	Nøgletal	Nøgletal	Nøgletal	Nøgletal
Mål 1: øge antallet af brugere af nævnets forskningsresultater og rådgivningstilbud									
Søgeoptimering og forbedret synlighed i søgemaskiner og portaler af Retskrivningsordbogen, Nye ord i Dansk og Sproghjælp på nævnets hjemmeside	2.1	Flere tilfærdse brugere	Brugerundersøgelse. Besøgst Statistik.			Antallet af besøgende øget med 20 %	Antallet af besøgende øget med 20 %	Antallet af besøgende øget med 20 %	Antallet af besøgende øget med 20 %
Forbedret formidling af forskningsresultater via dsn.dk	2.2								
Forøgelse af henvendelser til svarlønsesten, fx ved ændring af åbningstiden og mere markedsføring	2.3	Antallet af henvendelser øges	Svarstatistik			Forøgelse med 10 %	Forøgelse med 10 %	Forøgelse med 10 %	
Formidling foregår efter en samlet formidlingsstrategi		Formidlingsstrategi udarbejdes	Konstatering	Formidlingsstrategi					
Analysér af brugerens anvendelse af nævnets digitale tilbud på nævnets hjemmeside		Brugerundersøgelse gennemføres	Konstatering. Brugerundersøgelse. Besøgst Statistik.	Brugerundersøgelse. Besøgst Statistik					
Nævnets støttefunktioner understøtter formidlingsvirksomheden med fokus på synergi mellem formidlingskanalerne		Web, app og formidling via sociale medier samt nævnets publikationsvirksomhed online og offline samordnes effektivt	Mindre tidsforbrug, bedre økonomi uden tab af kvalitet (brugerundersøgelser)						
Mål 2: udvikle særlige rådgivningstilbud til brugergrupper i uddannelsessektoren og i den offentlige forvaltning									
Forbedring og effektivisering af nævnets foredrags- og besøgsaktiviteter. Aktiviteterne reorganiseres i en samlet formidlingslønsesten som først og fremmest henvender sig til undervisere og senere også til offentligt ansatte. Der oprettes en bookingside. Mindst 20 foredrag/besøg udbydes om året med fokus på sprogets udvikling og retskrivning og nævnets tilbud	2.4	Tjenester etableres og formidles. Kvalitativ evaluering i samarbejdsnetværk (se forskning) samt i forbindelse med foredrag	Konstatering. Evaluering. Efterspørgsel.	20 foredrag/besøg gennemført og evalueret positivt	20 foredrag/besøg gennemført og evalueret positivt	30 foredrag/besøg gennemført og evalueret positivt	30 foredrag/besøg gennemført og evalueret positivt	30 foredrag/besøg gennemført og evalueret positivt	
Større udbredelse af viden om sprogets udvikling og om retskrivningsreglerne gennem revidering af fx anbefalede grammatikse betegnelse	2.5	Udarbejdelse af materiale. Kvalitativ evaluering i samarbejdsnetværk (se forskning)	Konstatering. Evaluering. Efterspørgsel.	1 udgivelse hvert år	Publikation	Publikation	Publikation	Publikation	
Forbedret formidling af retskrivningsnormen ved hjælp af nævnets fuldtidsmisler	2.6	Udvikling af mindst 2 tiltag.	Konstatering. Evaluering. Efterspørgsel.		Nyt produkt lanceret	Bruger-evaluering			
Nævnets medarbejdere sætter fokus på særlige ydelser på nævnets hjemmesider som kan være relevante for de udvalgte brugergrupper.	2.7				Hjemmesiden opdateret	Brugerevaluering			

Dansk Sprognavn. Rammefatle 2015-2018. Nøjletal og målemetoder						2015	2016	2017	2018
Mål	Ref.	Aktiviteter	Målemetode	Nøjletal	Nøjletal	Nøjletal	Nøjletal	Nøjletal	Nøjletal
Fælskrivningsnorm Mål 1: levere årlige opdateringer af Fælskrivningsordbogen									
Fælskrivningsordbogen opdateres årligt	3.1	Forøgelse med mindst 150 ord om året. Oprettelse af e-handelssted. Forøgelse af indlægget	Konstatering. Salgsstatistik			Mindst 150 nye opslagsord	Mindst 150 nye opslagsord	Mindst 150 nye opslagsord	Mindst 150 nye opslagsord
Opdateringerne og de løbende indlægget fra RO samt fra distribution og salg af ordlister håndteres effektivt						Salgskanal oprettet	Salg forøget med mindst 10 %	Salg forøget med mindst 10 %	Salg forøget med mindst 10 %
Mål 2: udbygge det empiriske grundlag for at følge udviklingen i skriftsproget									
Fælskrivningsredaktionen og nævnets forskere styrker sprogbrugsprincipets empiriske basis med udgangspunkt i nævnets omfattende tekstsamlinger. Der indsamles og kategoriseres løbende tekster som dokumenterer sprogbrug og fælskrivningspraksis, og de analyseres med henblik på hvordan de belyser forolkningen af den officielle norm.	3.2	Tekster indsamles og indkseres.	Konstatering			Pilotprojekt gennemført	Tekstsamling øget med 20 %	Tekstsamling øget med 20 %	Tekstsamling øget med 20 %
Mål 3: undersøge hvordan fælskrivningsnormen forvaltes i sprogteknologiske applikationer som fx slavekontroller og dikteringsværktøjer							1/2		
Nævnet samarbejder med de sprogteknologiske miljøer i et sprogteknologisk netværk som omfatter fx producenter af sprogteknologi og brugergrupper især inden for det offentlige via fx KL og via Sprognavnets nyoprettede fagråd for fagsprog og sprogteknologi	3.3	Netværk etableres. Der afholdes 2 seminarer	Konstatering			Seminar afholdt	Publikation	Seminar afholdt	Publikation
Nævnet bidrager til at kortlægge det sprogteknologiske landskab							Rapport offentliggjort		Rapport offentliggjort
Nævnet udarbejder information på sproget.dk og dsn.dk om sprogteknologi	3.4	Der udarbejdes relevante sider	Konstatering. Besøgsstatistik			Hjemmesider opdateret	Besøgsstatistik. Presseortale - referencer til siderne	Hjemmesider opdateret	Hjemmesider opdateret
Nævnet iværksætter undersøgelser af især slavekontroller og dikteringsværktøjers sproghåndtering.	3.5	Der iværksættes mindst 1 projekt og der samarbejdes med tilsvarende projekter i Norden	Konstatering. Rapport.				Projekt gennemført og præsenteret på international konference	Publikation	
Tegnsprog									

Dansk Sprognaevn. Rammeaftale 2015-2018. Nøjletal og målemetoder					2015	2016	2017	2018
Mål	Ref.	Aktiviteter	Målemetode		Nøjletal	Nøjletal	Nøjletal	Nøjletal
Mål 1: Etablere tegnsprogrådet					Nøjletal			
Nævnets støtterfunktioner indarbejder bejleningen af tegnsprogrådet	4.1	Funktionen etableres og evalueres	Konstatering.	Funktion etableret				
Der fastlægges resultatmål og operationelle mål/nøjletal i 2015	4.2			Resultatmål og operationelle mål fastlagt				
Mål 2: Afsøge mulighederne for videndeling og synergi mellem tegnsprogrådet og nævnets formidlingsaktiviteter.								
Nævnet skaber et forum for dialog mellem nævnet og rådets medarbejder(e) om formidling og administration.	4.3	Forum etableres	Konstatering	Forum etableret				

